

Crna Gora

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

***STRATEGIJA
ZAŠTITE OD NASILJA U PORODICI
2011-2015***

Podgorica, jun 2011. godine

UVOD

Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici („Službeni list CG“, br.46/10) propisana je obaveza donošenja Strategije zaštite od nasilja u porodici koja sadrži ocjenu stanja i identifikovanje ključnih problema u socijalnoj i drugoj zaštiti, kao i ciljeve i mjere za unaprjeđenje socijalne i druge zaštite, a naročito u vezi: podizanja nivoa svijesti građana/ki o problemu nasilja i formiranju stavova o neprihvatljivosti nasilja; razvoja programa za prevenciju nasilja; podrške porodici u prevenciji nasilja; daljeg razvoja normativnog okvira u oblasti zaštite; jačanja saradnje organa, ustanova, organizacija i drugih pravnih i fizičkih lica koja se bave zaštitom; sticanja novih znanja i vještina svih koji se bave zaštitom; unaprjeđena sistema za prikupljanje i analizu podataka i izvještavanja o slučajevima nasilja.

Izrada Strategije zaštite od nasilja u porodici predstavlja odlučnost Vlade Crne Gore da unaprijedi zaštitu od nasilja u porodici kroz pružanje podrške svim institucionalnim i vaninstitucionalnim subjektima koji ušestvuju u prevenciji i sprječavanju nasilja u porodici promovišući primjenu međunarodnih normi kojima se štite ljudska prava, promoviše ravnopravnost polova i zabranjuje svaki vid nasilja uključujući i nasilje u porodici.

Izrazi koji se u ovoj Strategiji koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

MEĐUNARODNI DOKUMENTI

Pitanje nasilja u porodici je postalo predmet interesovanja međunarodnih organizacija posebno u posljednje dvije decenije. Tako je na međunarodnom nivou usvojen veći broj pravnih normi, političkih sporazuma, političkih smjernica, preporuka i praktičnih savjeta.

Dokumenti UN-a, Savjeta Evrope i Evropske unije su od ključne važnosti za priznavanje nasilja u porodici kao kršenja ljudskih prava – te Crna Gora, iste uzima kao pravnu platformu za borbu protiv svih oblika nasilja, pa tako i protiv nasilja u porodici.

Međunarodni dokumenti od uticaja na shvatanje i suzbijanja nasilja kao javnog interesa su:

- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948),
- Konvencija o zaštiti ljudskih prava i fundamentalnih sloboda (ETS br. 5. 1950) ,

- Presuda Evropskog suda za ljudska prava kojima se štiti pravo na život, zabranjuje mučenje i ponižavajuće postupanje, štiti pravo na slobodu i pravično postupanje u sudskim postupcima,
- Konvencija o političkim pravima žena (1952),
- Konvencija protiv diskriminacije u obrazovanju (1960),
- Pakt o građanskim i političkim pravima (1966),
- Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966),
- Konvencija UN-a o eliminaciji svih oblika diskriminacije protiv žena (tzv. CEDAW - 1979),
- Deklaracija UN-a o eliminaciji zlostavljanja žena (1993) DEVAW,
- Pekinška deklaracija i Platforme za akciju (1995),
- Univerzalna deklaracija o demokratiji (1997),
- Opcioni protokol za Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (1999),
- UN-ova Konvencija o pravima djeteta (1989),
- Deklaracija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (1967),
- Deklaracija o zaštiti žena i djece u slučaju opasnosti i oružanom sukobu (1974),
- Rezolucija 1325 Savjeta bezbjednosti (2000),
- Milenijumske deklaracija i milenijumski razvojni ciljevi (2000),
- Konvencija Savjeta Evrope o prevenciji i borbi nasilja nad ženama i nasilja u porodici (2011),
- Evropska socijalna povelja (1961 – izmjena 1996) sadrži odredbe o pravima jednakosti žena i muškaraca kod zapošljavanja (ista sadrži i dodatni protokol kojim se omogućuju kolektivne tužbe),
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R (79)17 koja se odnosi na zaštitu djece od zlostavljanja,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R(85)4 o nasilju u porodici,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R(85)11 o položaju žrtve u krivičnom postupku,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R(87)21 o pomoći žrtvama i prevenciji viktimizacije,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R(90)2 o socijalnim mjerama u svezi sa nasiljem u porodici,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Br. R(91)11 koja se odnosi na seksualnu eksploataciju, pornografiju, prostituciju i trgovinu djecom i mladim,
- Br. R(93)2 o medicinskim aspektima zlostavljanja djece,
- Preporuka Savjeta ministara članicama Savjeta Evrope Rec (2002)5 o zaštiti žena od nasilja,
- Deklaracije i rezolucije usvojene na 3. Evropskoj ministarskoj konferenciji Savjeta Evrope (1993) o jednakosti žena i muškaraca,
- Platforma djelovanja usvojena na 4. Svjetskoj konferenciji žena (Peking, 1995),
- 4. Ženevska Konvencija o zaštiti civilnog stanovništva i dva protokola uz nju koja se odnose na krivična djela seksualnog nasilja, a koja su uključena u statut međunarodnog kaznenog prava (Rim, 17. jul 1998) kao i niz presuda međunarodnih ad hoc sudova,

- Direktiva Savjeta 79/7/EEZ od 19. decembra 1978. godine o progresivnoj primjeni principa jednakog tretmana za muškarce i žene u oblasti socijalne zaštite,
- Direktiva Savjeta 86/613/EEC od 11. decembra 1986. godine o primjeni principa jednakog tretmana žena i muškaraca koji su uključeni u neke aktivnosti, kao što je poljoprivreda, na lica koja samostalno obavljaju djelatnost, kao i na zaštitu samozaposlenih žena tokom trudnoće i materinstva,
- Direktiva Savjeta 92/85/EEZ od 19. oktobra 1992. godine o uvođenju mjera kojima se podstiče unaprjeđenje sigurnosti i zdravstvene zaštite na radu trudnih radnica i radnica koje su se nedavno porodile ili su na porodiljskom odsustvu,
- Direktive Savjeta 96/34/EEC o odsustvu radi brige o detetu,
- Direktiva Savjeta 2004/113/EZ kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobijanja i nabavke roba, odnosno pružanja usluga,
- Odluka Savjeta 95/593/EC od 22. decembra 1995. godine o srednjeročnom akcionom programu Zajednice o jednakim mogućnostima za žene i muškarce,
- Odluka Savjeta 2001/51/EZ: kojom se pokreće program u vezi s Okvirnom strategijom o rodnoj ravnopravnosti (2001-2005),
- Odluka br. 1554/2005/EZ Evropskoga parlamenta i Savjeta kojom se mijenja i dopunjava Odluka Savjeta 2001/51/EZ o pokretanju programa koji se odnosi na okvirnu strategiju Zajednice o rodnoj ravnopravnosti i Odluka br. 848/2004/EZ o pokretanju programa djelovanja Zajednice za promovisanje organizacija koje na evropskom nivou djeluju na području ravnopravnosti muškaraca i žena,
- Preporuka Savjeta 84/635/EEC od 13. decembra 1984. godine o promociji pozitivne akcije za žene,
- Rezolucija Savjeta od 27. marta 1995. godine o ujednačenom učešću žena i muškaraca u procesu donošenja odluka.

Zajednička odrednica međunarodnih dokumenata koja se odnose na oblast zaštite nasilja u porodici je što zahtijevaju od država članica da preduzmu mjere i aktivnosti koje će osigurati:

- usklađeno preventivno djelovanje svih subjekata u društvu (porodica, obrazovno-vaspitnih ustanova, zdravstvenih i socijalnih ustanova, pravosudnih organa, policije, nevladinog sektora i dr.) u cilju sprječavanja nasilja u porodici,
- primjenu međunarodnih standarda u domaćem zakonodavstvu,
- podizanje svijesti javnosti o problemima nasilja u porodici,
- kontinuirane edukacije svih subjekata koji učestvuju u procesu sprječavanja nasilja u porodici,
- postojanje jedinstvene statističke baze podataka o žrtvama nasilja kao i o nasilnim osobama,

- postojanje potrebnih servisa koji rade na prevenciji nasilja u porodici, te pružaju pomoć žrtvi nasilja i nasilnoj osobi.

Ustavom Crne Gore je propisano da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Pregled pravnog okvira

Nasilje u porodici je najrasprostranjeniji oblik kršenja ljudskih prava i koji se događa u svim sferama društva, u svim socijalnim kategorijama, u svim državama. Ni Crnu Goru nije mimoišla činjenica da se na njenoj teritoriji dešava nasilje u porodici.

Ustavom Crne Gore propisano je da svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda, kao i da porodica uživa posebnu zaštitu, a djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe.

Prihvatajući obaveze iz međunarodnih ugovora i dokumenata i prepoznajući značaj ovog problema, donijet je veći broj normativnih akata kojim se reguliše oblast nasilja u porodici.

Zakoni koji regulišu oblast nasilja u porodici u Crnoj Gori su:

- Porodični zakon („Službeni list RCG“br.01/07)
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici („Službeni list CG“br.46/10)
- Krivični zakonik („Službeni list RCG“br.70/03,13/04,47/06, „Službeni list CG“br.40/08,25/10)
- Zakon o krivičnom postupku („Službeni list CG“br.57/09,49/10)
- Zakon o prekršajima („Službeni list CG“br01/11)
- Zakonom o javnom redu i miru („Službeni list RCG“ 41/94)
- Zakon o rodnoj ravnopravnosti („Službeni list“ RCG 46/07)
- Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list“ RCG 78/05)

Nasiljem u porodici, u skladu sa Krivičnim zakonikom, smatra se primjena grubog nasilja kojim se narušava tjelesni ili duševni integritet članova porodice ili porodične zajednice. Krivični zakonik propisuje i niz drugih djela koja čine nasilje u porodici u širem smislu i to su: napuštanje nemoćnog lica, izlaganje opasnosti, prinuda ugrožavanje sigurnosti, zapuštanje i zlostavljanje maloljetnog lica, oduzimanje maloljetnog lica, obljuba sa djetetom i silovanje.

Od 2010. godine donijet je lex specialis - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, koji je propisao zaštitu od nasilja u porodici.

Nasiljem u porodici, u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici, smatra se ugrožavanje fizičkog, psihičkog, polnog ili ekonomskog integriteta, mentalnog zdravlja i spokojsva drugog člana porodice u slučajevima: upotrijebe fizičke silu, bez obzira da li je nastupila tjelesna povreda drugog člana porodice; prijetnje napadom ili izazivanjem opasnosti koja može prouzrokovati osjećaj lične nesigurnosti ili psihički bol drugog člana porodice; verbalnim napadom, psovkom, nazivanjem pogrđnim imenom i na drugi način vrijeđa drugog člana porodice; ograničavanjem drugom članu porodice slobode komuniciranja sa trećim licima; polnim uznemiravanjem drugog člana porodice; uhođenjem i na drugi način grubim uznemiravanjem drugog člana porodice; oštećenjem ili uništavanjem imovine drugog člana porodice ili pokušavanjem da to učini; uskraćivanjem osnovnih sredstva za egzistenciju drugom članu porodice; drskim ponašanjem, kojim ugrožavanja porodični mir člana porodice sa kojim ne živi u porodičnoj zajednici. Ugrožavanjem se smatra i ako član porodice ne vodi dovoljnu brigu o ishrani, higijeni, odijevanju, medicinskoj pomoći ili redovnom pohađanju škole ili ne sprječava dijete u štetnom druženju ili skitnji ili prosjačenju ili krađi ili na drugi način u većoj mjeri zanemaruje podizanje i vaspitanje djeteta.

Članovima porodice, u smislu ovog zakona smatraju se: supružnici ili bivši supružnici, njihova djeca i djeca svakog od njih; vanbračni supružnici ili bivši vanbračni supružnici, bez obzira na trajanje vanbračne zajednice, njihova djeca i djeca svakog od njih; krvni srodnici i srodnici iz potpunog usvojenja u pravoj liniji bez ograničenja, a u pobočnoj liniji zaključno sa četvrtim stepenom; srodnici iz nepotpunog usvojenja; tazbinski srodnici zaključno sa drugim stepenom u bračnoj ili vanbračnoj zajednici; lica koja žive u istom porodičnom domaćinstvu, bez obzira na srodstvo i lica koja imaju zajedničko dijete ili je dijete začeto.

Posebna pažnja navedenim Zakonom data je žrtvama te je propisano da iste imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć, socijalnu zaštitu, povjerljivost postupanja, hitnost intervencije, kao izrade plana pomoći žrtvama od strane centara za socijalni rad.

Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici propisana je dužnost prijavljivanja nasilja u porodici od strane državnih organa, drugih organa, zdravstvene, obrazovne i druge ustanove, iz čega je vidljivo da je zakon kao novinu uveo netoleranciju prema nasilju čije nepoštovanje se kažnjava.

Ovim Zakonom propisan je niz zaštitnih mjera i to: udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje, zabrana približavanja, zabrana uznemiravanja i uhođenja, obavezno liječenje od zavisnosti i obavezni psihosocijalni tretman, što ukazuje na širinu prekršajnog postupanja u odnosu na zaštitu žrtve, te sveobuhvatniju zaštitu žrtve od nasilje u porodici u odnosu na Krivični zakonik.

Zakonski propisi, te pojedini strateški dokumenti, koji u svojim segmentima tretiraju problem nasilja, u praksi su teško primjenjivi jer ih nije pratilo: osiguranje infrastrukture koja je pretpostavka za sprovođenje zakona, osiguranje potrebnih sredstava, edukacija kadrova, umrežavanje nadležnih subjekata za primjenu legislative, donošenje podzakonskih akata kojima bi postupanje nadležnih subjekata

bilo detaljno razrađeno, uspostavljanje jedinstvene statističke baze podataka o žrtvama nasilja u porodici na nivou države, uspostavljanje jedinstvene SOS linije za prijavu nasilja, zapošljavanje potrebnih stručnih kadrova u institucijama nadležnim za sprovođenje zakonskih odredbi (psihologa, pedagoga, socijalnog radnika i sl.)

CILJEVI I AKTIVNOSTI

1. Analizirati stanje i identifikovati ključne probleme u oblasti nasilja u porodici;
2. Uskladiti postojeće i donijeti nove propise koji regulišu oblast nasilja u porodici;
3. Unaprijediti socijalnu i drugu zaštitu žrtava porodičnog nasilja;
4. Podizati nivo svijesti građana o problemu nasilja u porodici;
5. Razviti program za prevenciju nasilja u porodici;
6. Razviti multidisciplinarni model postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja;
7. Kontinuirano edukovati i senzibilisati profesionalni kadar o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta;
8. Obezbjediti sprovođenje psihosocijalnog tretmana počinioca porodičnog nasilja;
9. Uspostaviti jedinstvenu elektronsku bazu podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama.

Aktivnosti po ciljevima

Cilj 1: Analizirati stanje i identifikovati ključne probleme u oblasti nasilja u porodici

Aktivnosti:

1. Uraditi analizu stanja i identifikovati ključne probleme u socijalnoj i drugoj zaštiti žrtava porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Januar 2012. godine i kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza stanja i identifikovani ključni problemi

Cilj 2: Uskladiti postojeće i donijeti nove propise koji regulišu oblast nasilja u porodici

Analizirati implementaciju zakona koji se odnose na oblasti zaštite od nasilja u porodici kao bi se uskladili postojeći i donijeli novi propisi koji regulišu oblast nasilja u porodici.

Aktivnosti:

1. Uraditi analizu propisa koji se odnose na oblast zaštite od nasilja u porodici sa posebnim osvrtom na njihovu implementaciju

Nosioci aktivnosti	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine i kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađena zakonodavna analiza i sproveden monitoring

2. Donijeti podzakonska akta u cilju pune implementacije Zakona o zaštiti od nasilja u porodici

<i>Nosioc aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine
<i>Indikator:</i>	Donijeta podzakonska akta

3. Izraditi predlog izmjena i dopuna propisa koji se tiču oblasti zaštite od nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO.
<i>Rok:</i>	Kraj 2015. godine
<i>Indikator:</i>	Urađene i usvojene izmjene

4. Pratiti kontinuirano sprovođenje zakona kroz obavezne godišnje izvještaje prema standardizovanim obrascima

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađeni standardizovani obrasci za praćenje primjene zakona, Sačinjeni godišnji izvještaji o primjeni zakona.

Cilj 3: Unaprijediti socijalnu i druge oblike zaštite žrtava porodičnog nasilja

Aktivnosti:

1. Usvojiti standarde i uputstva postupanja u odnosu na žrtvu porodičnog nasilja, za svaku od institucija sa kojima žrtva dolazi u kontakt, sa posebnim osvrtom na postupanje prema djeci žrtvama nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Jun 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Usvojeni standardi i uputstva postupanja

2. U skladu sa usvojenim standardma postupanja utvrditi strukturu i broj neophodnih kadrova, koje je potrebno angažovati u svim resorima

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Utvrđena struktura i i broj neophodnih kadrova u svim resorima

3. Izraditi analizu dobre prakse i sudskih odluka koje se bave zaštitom prava žrtava sa posebnim naglaskom pružanja pomoći i podrške žrtvama djeci

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	Vrhovni sud
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza

4. Opremiti prostor za obavljanje razgovora sa žrtavama porodičnog nasilja, prilagođen potrebama djece u sklopu policijskih stanica, a u sudovima opremiti posebne čekaone za žrtve svjedoke odvojene od okrivljenog

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MUP
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Opremljen prostor u okviru policijskih stanica i u sudovima u skladu sa standardima

5. Uraditi analizu potreba i plan opremanja tehničkim pomagalima za ispitivanje žrtava porodičnog nasilja sa posebnim akcentom na djecu

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MP, MUP, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine i dalje
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza potreba i plan opremanja i uvedena tehnička pomagala

6. Osigurati besplatnu pravnu pomoć, te pravilnu pravnu informisanost o svim zakonodavnim aspektima

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Obezbijedena besplatna pravna pomoć

7. Izraditi edukativne materijale o mehanizmima zaštite žrtava porodičnog nasilja, koji će biti dostupni u svim institucijama, kako bi se obezbijedila potpuna informisanost žrtve i zaposlenih u institucijama

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine
<i>Indikator:</i>	Urađen i distribuiran edukativni materijal

8. Uraditi analizu postojećih kapaciteta u državnom i NVO sektoru i utvrditi optimalne kapacitete za pružanje stručne podrške žrtavama porodičnog nasilja sa akcentom na djecu, kako bi se omogućila psihološka, emocionalna, zdravstvena i socijalna pomoć žrtvama nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MZ, MRSS, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza postojećih kapaciteta za pružanje stručne podrške. Utvrđeni optimalne kapacitete za pružanje stručne podrške.

9. Osnovati savjetovaništa za brak i porodicu kao specijalizovane ustanove za pomoć žrtvama nasilja u porodici koje obezbjeđuju savjetodavnu posttraumatsku psihološku pomoć i pravnu pomoć

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS
<i>Rok:</i>	Kraj 2015
<i>Indikator:</i>	Osnovana savjetovaništa za brak i porodicu Broj žrtava koje su dobile savjetodavnu,

	posttraumatsku, psihološku i pravnu pomoć
--	---

10. Uraditi analizu postojećih i utvrditi optimalne kapacitete za smještaj žrtava porodičnog nasilja, sa posebnim akcentom na djecu

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, lokalne samouprave, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine i kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza postojećih kapaciteta i utvrđen optimalan broj i kapacitet skloništa

11. Uspostaviti održivi model finansiranja servisa podrške žrtvama porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, lokalne samouprave, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Uspostavljen održivi model finansiranja servisa podrške

12. Uraditi analizu postojećih kapaciteta u sistemu zdravstvene zaštite i napraviti plan osposobljavanja stručnjaka za rad sa djecom i odraslim žrtvama porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MZ
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine i kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađena analiza potreba i napravljen plan osposobljavanja stručnjaka

13. Osmisliti i sprovesti programe tretmana djece svjedoka/žrtava porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZ, MP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa

	Broj djece koja su prošla programe
--	------------------------------------

14. Uspostavljanje jedinstvene SOS linije za prijave slučajeva nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Sredina 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Uspostavljena SOS linija

15. Uspostavljanje specifičnih programa podrške za žene žrtve porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Uspostavljeni i sprovedeni programi podrške

16. Podsticati zapošljavanje i samozapošljavanje žrtava porodičnog nasilja kroz mjere afirmativne akcije

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZLJMP, Zavod za zapošljavanje, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj programa obuke u koje su uključene žrtve porodičnog nasilja Broj zaposlenih žrtava

Cilj 4: Podizati nivo svijesti građana o problemu nasilja u porodici

Aktivnosti:

1. Izrada programa i štampanje i edukativnog materijala o rodno zasnovanom nasilju, nenasilnim oblicima ponašanja i rješavanja sukoba

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj i vrsta programa koji su realizovani Broj i vrste edukativnog materijala o nenasilnim oblicima ponašanja i rješavanja sukoba

2. Sprovođenje kampanja u cilju senzibilizacije javnosti o problemu nasilja u porodici i distribucija edukativno promotivnog materijala

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine CG, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih kampanja

3. Obilježavanje Kampanje 16. dana aktivizma borbe protiv nasilja nad ženama – kampanje

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MZLJMP, MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine CG, NVO.
<i>Rok:</i>	kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa

4. Usaglašavanje novinarskog kodeksa sa standardima izvještavanja medija o predmetima nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MZLJMP, MKiM, NVO, predstavnici medija
<i>Rok:</i>	Jun 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Novinarski kodeks usaglašen sa standardima izvještavanja medija o

	predmetima nasilja u porodici
--	-------------------------------

5. Izraditi, štampati i osigurati dostupnost široj javnosti edukativnog materijala o nasilju u porodici, sa adresarom ustanova, organizacija i drugih institucija kojima se žrtve nasilja mogu obratiti kako bi im bila pružena pomoć, podrška i zaštita

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Izrađen i distribuiran edukativni materijal. Urađen adresar ustanova, organizacija i drugih institucija kojima se žrtve nasilja mogu obratiti kako bi im bila pružena pomoć, kao i broj informisanih građana

Cilj 5: Razviti program za prevenciju nasilja u porodici

Aktivnosti:

1. Osmisliti i sprovesti programe primarne prevencije nasilja u porodici sa akcentom na rodno zasnovanom nasilju

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa edukacije Broj osoba koje su obuhvaćene edukacijom

2. Osmisliti i sprovesti programe primarne prevencije nasilja u porodici u populaciji djece i mladih osoba

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa edukacije Broj djece i mladih, koji su obuhvaćeni edukacijom

3. Osmisliti i sprovesti programe za prevenciju nasilja u porodici u populaciji djece i mladih izloženih porodičnom nasilju radi smanjenja međugeneracijskog prenosa nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa edukacije Broj djece koja su prošla programe edukacije

4. Osmisliti i sprovesti programe prevencije nasilja u porodici koji su posebno usmjereni na osjetljive kategorije stanovništva (djeca sa smetnjama u razvoju, djeca bez roditeljskog staranja, djeca sa poremećajem u ponašanju, osobe sa invaliditetom, stare osobe)

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih programa edukacije Broj djece i odraslih koja su prošla programe edukacije

5. Osmisliti i sprovesti programe škole za roditelje u cilju prevencije porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Osmišljen program škole za roditelje Broj osoba koje su prošle programe edukacije

Cilj 6: Razviti multidisciplinarni model postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvariti saradnju svih subjekata u zaštiti žrtve porodičnog nasilja.

Aktivnosti:

1. Izraditi i usvajati protokol o međusektorskoj saradnji u radu na prevenciji i zaštiti žrtava porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine
<i>Indikator:</i>	Izrađen i usvojen protokol o međusektorskoj saradnji

2. Uspostaviti multidisciplinarne timove za zaštitu od porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2011. godine
<i>Indikator:</i>	Uspostavljeni multidisciplinarni timovi

3. Obezbijediti superviziju multidisciplinarnih timova

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Obezbijedena supervizija

Cilj 7: Kontinuirano edukovati i senzibilisati profesionalni kadar o problemu nasilja u porodici i potrebi zaštite žrtve nasilja u porodici sa: pravnog, obrazovnog, zdravstvenog, psihološkog, socijalnog i ekonomskog aspekta;

Aktivnosti:

1. Edukacija stručnjaka koji rade u oblasti zaštite od nasilja u porodici u svim državnim organima za prepoznavanje, sprečavanje i kompetentno postupanje u slučajevima porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP, Vrhovni sud, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih edukacija Broj stručnjaka koji su obuhvaćeni edukacijom

2. Sprovesti edukaciju i senzibilizaciju medijskih radnika o načinu izvještavanja o nasilju u porodici sa posebnim osvrtom na izvještavanje u slučajevima djece

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Broj sprovedenih edukacija Broj predstavnika medija koji su obuhvaćeni edukacijom

3. Izraditi i licencirati specifične ciljane i zajedničke sadržaje edukacija

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, MZLJMP NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađeni i licencirani programi edukacije

4. Izraditi i sprovoditi program sistematskog obrazovanja nastavnog osoblja u predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama s posebnim akcentom na prepoznavanju i prevenciji nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Urađeni programi obrazovanja Broj organizovanih treninga Broj nastavnog osoblja koji je obuhvaćeno edukacijom

5. U svim predškolskim, osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama osposobiti najmanje jednu osobu za prepoznavanje svih oblika nasilja kojima su izložena djeca, te rad sa istima

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MPS, NVO
<i>Rok:</i>	Sredina 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Osposobljena po jedna osoba za prepoznavanje nasilja u obrazovnim ustanovama

6. Ustanovljavanje jedinstvene baze podataka o licenciranim programima edukacije i stručnjacima koji su prošli programe edukacije

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZLJMP, MPS, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Ustanovljena baza podataka

7. Izraditi posebnu web stranicu za prezentovanje programa i sprovedenih aktivnosti zaštite od nasilja u porodici

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZLJMP, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Izrađena web stranica

Cilj 8: Obezbijediti sprovođenje psihosocijalnog tretmana počinioca porodičnog nasilja

Aktivnosti:

1. Izraditi program za rad sa počiniocem nasilja u porodici u procesu psihosocijalnog tretmana počinitelja, koji uključuje i rad sa žrtvom

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZ, MP, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Izrađen standard

2. Utvrditi plan potreba i odgovarajuće uslove za sprovođenje psihosocijalnog tretmana i broj stručnjaka potrebnih za sprovođenje tretmana u zdravstvenim ustanovama i izvan zdravstvenog sistema

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZ, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Urađen plan potreba i obezbijeđeni odgovarajući uslovi

3. Sprovesti programe edukacije stručnjaka za sprovođenje psihosocijalnog tretmana

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MRSS, MZ, NVO
<i>Rok:</i>	Kontinuirano
<i>Indikator:</i>	Izrađen program edukacije

Cilj 9: Uspostaviti jedinstvenu elektronsku bazu podataka o žrtvama nasilja i o nasilnim osobama;

Aktivnosti:

1. Izraditi metodologiju za prikupljanje podataka i vođenje jedinstvene evidencije o žrtvama i počiniocima porodičnog nasilja

<i>Nosioci aktivnosti:</i>	MZLJMP, MRSS, MUP, MZ, MP, MPS, NVO
<i>Rok:</i>	Kraj 2012. godine
<i>Indikator:</i>	Izrađena jedinstvena metodologija i baza podataka

FINASIRANJE

Sredstva za finasiranje aktivnosti koje su predviđene ovom Strategijom obezbjeđivaće se iz budžeta nadležnih ministarstva, donacijama, kao i realizacijom projekata koji su finasirani od strane međunarodne zajednice.

MONITORING

U cilju koordinacije, primjene, praćenja i procjene sprovođenja aktivnosti predviđenih Strategijom zaštite od porodičnog nasilja, Vlada Crne Gore će formirati posebnu Komisiju. Ovu Komisiju će osim predstavnika nadležnih ministarstva činiti i tri

predstavnika NVO sektora koji se bave zaštitom od nasilja u porodici. Proceduru imenovanja ove Komisije sprovede Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Izvještaj o sprovođenju aktivnosti predviđenih Strategijom, koji sačini Komisija za koordinaciju, primjenu, praćenje i procjenu, Ministarstvo rada i socijalnog staranja će dostavljati Vladi Crne Gore, jednom godišnje. Na osnovu rezultata sprovedenog monitoringa Komisija može predložiti izradu akcionog plana na godišnjem nivou.

SKRAĆENICE

Ministarstvo rada i socijalnog staranja - MRSS

Ministarstvo prosvjete i sporta - MPS

Ministarstvo pravde - MP

Ministarstvo zdravlja - MZ

Ministarstvo unutrašnjih poslova - MUP

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – MZLJMP

Ministarstvo kulture i medija - MKiM

Nevladina organizacija - NVO

SADRŽAJ

UVOD

MEĐUNARODNI DOKUMENTI str. 2

PREGLED PRAVNOG OKVIRA str. 5

CILJEVI I AKTIVNOSTI str. 7

FINANSIRANJE str. 21

MONITORING str. 21

SKRAĆENICE str. 22